

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚά Χρονικά

Τα σχολικά ατυχήματα
και η πρόληψή τους

Ντετερμινισμός
και ελεύθερη βούληση

Εκπαίδευση, νέες τεχνολογίες,
καινοτομία ως μοχλός ανάπτυξης

ΤΕΥΧΟΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2011

26

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚά Χρονικά

Ιδιοκτησία	ΤΕΙ Αθήνας
Εκδότης	Δημήτριος Νίνος Πρόεδρος ΤΕΙ Αθήνας
Συντακτική Επιτροπή	Δημήτριος Νίνος Μιχαήλ Μπρατάκος Ιωάννης Χάλαρης Απόστολος Παπαποστόλου Γεώργιος Παννακόπουλος
Επιμέλεια έκδοσης	Ιφιγένεια Αναστασάκου Δώρα Φραγκούλη Δανάη Κονδύλη
Καλλιτεχνική Επιμέλεια έκδοσης	Έφη Παναγιωτίδη, efipanpan@yahoo.gr

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ

Πρόεδρος	Δημήτριος Νίνος
Αντιπρόεδρος	Μιχαήλ Μπρατάκος
Αντιπρόεδρος	Ιωάννης Χάλαρης
Διευθύντρια ΣΕΥΠ	Ζαμπία Βαρδάκη
Διευθυντής ΣΤΕΦ	Δήμος Τριάντης
Διευθυντής ΣΓΤΚΣ	Ζωή Γεωργιάδου
Διευθυντής ΣΔΟ	Γιώργος Παννακόπουλος
Διευθυντής ΣΤΕΤΡΟΔ	Γιώργος Αγγελούσης
Γενικός Γραμματέας	Ηλίας Οικονόμου
Γραμματέας Συμβουλίου	Αφροδίτη Λάσκαρη

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ

Πρόεδρος ΕΕ&Ε	Μιχαήλ Μπρατάκος Αντιπρόεδρος ΤΕΙ-Α
Αντιπρόεδρος	Ιωάννης Τσάκης
Μέλη ΕΕ&Ε	Αθανάσιος Νασιόπουλος Γεώργιος Παναγιάρης Διονύσιος Κάβουρας Ευαγγελία Πρωτόππαπα Περικλής Λύτρας
Γραμματέας ΕΕ&Ε	Ιφιγένεια Αναστασάκου

1. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΕΛ. 4

2. ΘΕΣΜΙΚΑ

- Απάντηση σε δήλωση της Υπουργού ΠΔΒΜΘ κ. Άννας Διαμαντοπούλου

ΣΕΛ. 7

- Απάντηση του ΤΕΙ Αθήνας στην από 18-11-2011 ανακοίνωση της ΔΕ του ΤΕΕ

ΣΕΛ. 10

- Επιστολή προς την Υπουργό ΠΔΒΜΘ κ. Άννα Διαμαντοπούλου

ΣΕΛ.11

3. ΑΡΘΡΑ - ΑΠΟΨΕΙΣ

▪ Α. Καρμάς

Ελεονώρα της Ακουϊτανίας -
Μια μεγάλη γυναικεία μορφή
στη Μεσαιωνική Ευρώπη

ΣΕΛ. 13

▪ Ν. Χιωτίνης

Η Ιστορία του Ανθρώπου ως αέναη
αναζήτηση κοσμικού νοήματος
και υπαρξιακής ελευθερίας

ΣΕΛ. 18

▪ Α. Νασιόπουλους

Εκπαίδευση, Νέες Τεχνολογίες,
Καινοτομία ως μοχλός Ανάπτυξης

ΣΕΛ. 22

▪ Μ. Βενετίκου

Ντετερμινισμός και ελεύθερη βούληση
Είναι δυνατόν να ζούμε σε ντετερμινιστικό
κόσμο και όμως να αποφασίζουμε ελεύθερα;

ΣΕΛ. 28

▪ Π. Μάντη

Η σύμβαση του Οργανισμού
των Ηνωμένων Εθνών
για τα δικαιώματα του παιδιού

ΣΕΛ. 32

▪ Γ. Γιαννακόπουλος

Η τακτική της στρουθοκαμήλου

ΣΕΛ. 38

▪ Ι. Μπουρής

Ηλεκτρονική διαβούλευση στην βελτίωση
του προφίλ τμημάτων ΑΕΙ τεχνολογικού κύκλου:

Η περίπτωση του τμήματος Διοίκησης

Επιχειρήσεων του ΤΕΙ-Α

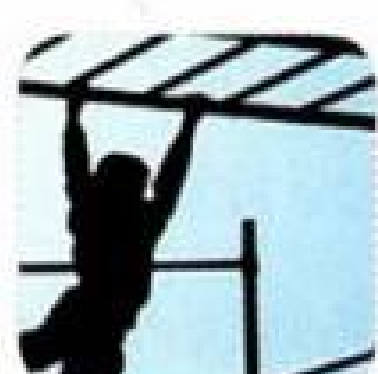
ΣΕΛ. 40

4. ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Παγκόσμια ημέρα ατόμων με αναπηρία

ΣΕΛ. 47

5. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

Τα σχολικά ατυχήματα
και η πρόληψή τους

ΣΕΛ. 49

6. ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΕΙ

Νέα του ΤΕΙ-Α

ΣΕΛ. 55

Νέα από τα Τμήματα

ΣΕΛ. 56

Νέα της Επιτροπής

Εκπαίδευσης και Ερευνών

ΣΕΛ. 80

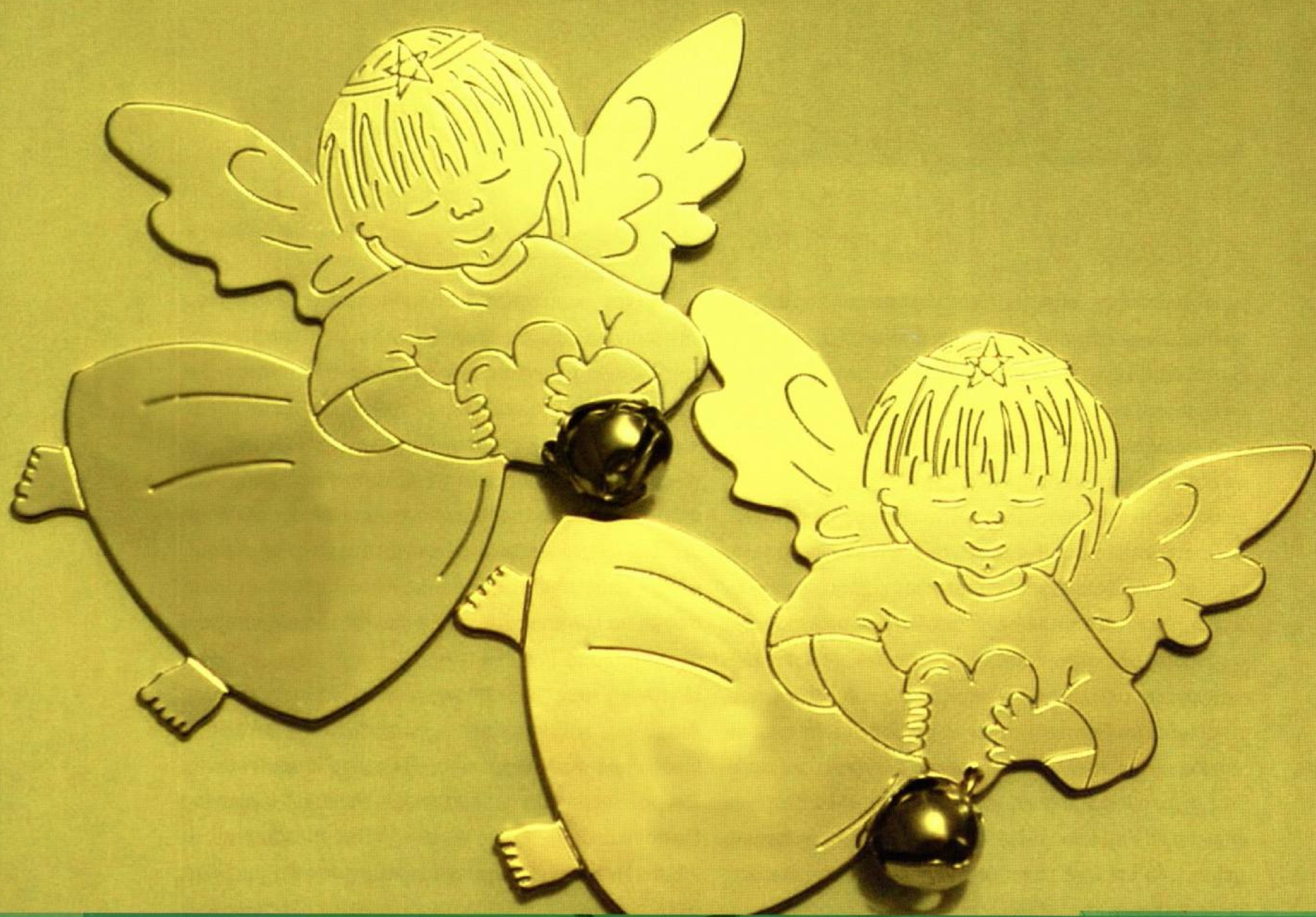
7. ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΣΕΛ. 96

8. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

ΣΕΛ. 104

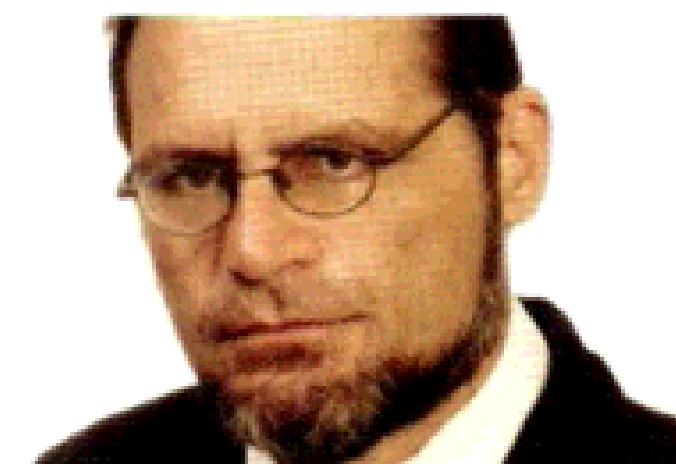
Ο Πρόεδρος
και το Συμβούλιο
του ΤΕΙ Αθήνας
σας εύχονται
η νέα χρονιά να είναι γεμάτη
**υγεία, χαρά
και
δημιουργία!**

3

ΑΡΘΡΑ ΑΠΟΨΕΙΣ

- **A. Καμμάς**
Ελεονώρα της Ακουϊτανίας - Μια μεγάλη γυναικεία μορφή στη Μεσαιωνική Ευρώπη
- **N. Χιωτίνης**
Η Ιστορία του Ανθρώπου ως αέναη αναζήτηση κοσμικού νοήματος και υπαρξιακής ελευθερίας
- **A. Νασιόπουλος**
Εκπαίδευση, Νέες Τεχνολογίες, Καινοτομία ως μοχλός Ανάπτυξης
- **M. Βενετίκου**
Ντετερμινισμός και ελεύθερη βούληση
Είναι δυνατόν να ζούμε σε ντετερμινιστικό κόσμο και όμως να αποφασίζουμε ελεύθερα;
- **Π. Μάντη**
Η σύμβαση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού
United nations' convention on the rights of the child (uncrc)
- **Γ. Γιαννακόπουλος**
Η τακτική της στρουθοκαμήλου
- **I. Μπουρής**
Ηλεκτρονική διαβούλευση στην βελτίωση του προφίλ τμημάτων ΑΕΙ τεχνολογικού κύκλου:
Η περίπτωση του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ-Α

του Ι. Δ. Μπουρή**

Ηλεκτρονική διαβούλευση στην βελτίωση του προφίλ τμημάτων ΑΕΙ τεχνολογικού κύκλου: Η περίπτωση του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ-Α

Ο σκοπός της ηλεκτρονικής διαβούλευσης συμπυκνώνεται στην φράση «...ΤΙΣ ΑΓΟΡΕΥΕΙΝ ΒΟΥΛΕΤΑΙ». Αυτή ήταν η ερώτηση που απευθύνονταν στην κοινωνία των πολιτών της αθηναϊκής δημοκρατίας του Σόλωνα και του Κλεισθένη τον 5^ο αι.π.Χ.

Γνωστή στην παγκόσμια βιβλιογραφία ως *demo sophia* = η σοφία του δήμου.

Πρόλογος

Η πραγματοποίηση αυτής της μελέτης αποσκοπεί στην βελτίωση του προφίλ των Τμημάτων ΑΕΙ Τεχνολογικού Κύκλου.

Η ιδέα της Ηλεκτρονικής Διαβούλευσης μπορεί να αποτελέσει τόσο καινοτόμο τεχνική για την εσωτερική αξιολόγηση όσο και «οιονεί αυτοκριτική» των ενεργειών του Τμήματος.

Εισαγωγή

Η μελέτη του σχεδίου «**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ**»* προσφέρει τη δυνατότητα για το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός μηχανισμού «Ηλεκτρονικής Λήψης και Διαχείρισης Παραπόνων Φοιτητών, Γονιών,

Εκπαιδευτικών και λοιπών εμπλεκόμενων με την εκπαιδευτική διαδικασία και το προσφερόμενο εκπαιδευτικό προϊόν. Θεωρούμε υποχρέωση των εμπλεκόμενων με την εκπαίδευση να εκφράζουν τη θέση τους.

Στο πλαίσιο της ενέργειας της ηλεκτρονικής διαβούλευσης καλούνται (προτρέπονται) οι εμπλεκόμενοι με το ΤΕΙ: φοιτητές, εκπαιδευτικό προσωπικό διοικητικό προσωπικό, εργοδότες, επιχειρήσεις κ.ά. να δηλώσουν τις απόψεις τους και να υποβάλουν τα παράπονά τους και τις προτάσεις τους σχετικά με προβλήματα που άπτονται των διαδικασιών και της εμπλοκής τους με υπηρεσίες του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ (π.χ. πολύπλοκες, αντιφατικές και αντικρουόμενες εκπαιδευτικές διαδικασίες

* Το 428 π.Χ. ο εκφραστής της Αθηναϊκής δημοκρατίας ο Περικλής ο Ξανθίππου, όταν εκφωνούσε τον περίφημο «Επιτάφιο Λόγο» του προς τιμή των πρώτων νεκρών του Πελοποννησιακού πολέμου, οριοθέτησε τη μορφή του ενεργά σκεπτόμενου πολίτη. Είπε, «μόνοι γάρ τόν τε μηδέν των δε μετέχοντα ουκ απράγμονα, αλλ' αχρειον νομίζομεν», που σημαίνει «μόνοι εμείς αυτόν που δε μετέχει στις διαδικασίες δεν τον θεωρούμε φιλήσυχο αλλά άχρηστο».

**Ο κ. Ι. Δ. Μπουρής είναι καθηγητής του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ-Α

και ρυθμίσεις, δυστοκία και αναποτελεσματικότητα των υπηρεσιών, προβλήματα εξυπηρέτησης, καθυστερήσεις στην εκτέλεση χρονοδιαγραμμάτων, κ.λπ. που απολήγουν σε βάρος της ποιότητας του εκπαιδευτικού προϊόντος).

Στόχος της είναι: **α.** η αποτελεσματική διαχείριση των παραπόνων, προτάσεων και **β.** η αξιοποίηση της πληροφορίας αυτής στο πλαίσιο της προσπάθειας για την βελτίωση του προφίλ του Τμήματος.

Στο διάστημα από το Απρίλιο 2010 μέχρι το Ιούλιο 2010 κατατέθηκαν 218 ηλεκτρονικές δηλώσεις σχολίων (π.χ. προβλήματα, παράπονα, προτάσεις) από τους εμπλεκόμενους με την ακαδημαϊκή κοινότητα πολίτες, στη συντριπτική πλειοψηφία μέσω του ιστοχώρου του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, Ηλεκτρονική Διαβούλευση - Έρευνα: http://www.teiath.gr/sdo/de/page_under_con/home.htm

Στον Πίνακα 1 καταγράφονται τα ποσοστά συμμετοχής των εμπλεκόμενων στην ηλεκτρονική διαβούλευση.

Πίνακας 1: Κατηγορίες πληθυσμού διερεύνησης (n= 218) με το αντίστοιχο ποσοστό ανταπόκρισης στην ηλεκτρονική διαβούλευση

Κατηγορίες πληθυσμού διερεύνησης	Ποσοστό συμμετοχής
1 Διοικητικό προσωπικό	1,4
2 Επισκέπτης (μη εμπλεκόμενος με το ΤΕΙ-Α)	1,4
3 Γονιός	4,1
4 Επιστημονικός εργαστηριακός συνεργάτης	4,1
5 Μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό	20,3
6 Φοιτητικό σώμα	68,9
Σύνολο	100,0

Πρότυπο ανάλυσης

Ο στόχος της μεθοδολογίας είναι να σχεδιάσει τελικά ένα πρόγραμμα δράσης για να διαχειριστούν τα παράπονα και να ξεπεραστούν τα εμπόδια / δυσλειτουργίες που έχουν εντοπιστεί από τους εμπλεκόμενους με την ακαδημαϊκή κοινότητα του ΤΕΙ Αθήνας (Πίνακας 1) και να διατυπωθούν προτάσεις εφικτές και κατάλληλες για την βελτίωση του προφίλ των ακαδημαϊκών Τμημάτων του ΤΕΙ.

Το μεθοδολογικό πρότυπο ανάλυσης που ακολουθήθηκε είναι το εξής:

1^η φάση: Διατύπωση της ερώτησης κλειδί (triggering question)

Η ερώτηση κλειδί (triggering question) πυροδοτεί την ηλεκτρονική διαβούλευση και διατυπώνεται ως εξής: «Ποια είναι τα εμπόδια, οι δυσλειτουργίες, οι ελλείψεις, τα παράπονά σας στην επίτευξη των στόχων και της αποτελεσματικής λειτουργίας του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Αθήνας με γνώμονα την

ποιοτική εξυπηρέτηση τόσο της ακαδημαϊκής κοινότητας όσο και του κοινωνικού συνόλου γενικότερα.»

2^η φάση: Ανάπτυξη του ερωτηματολογίου της ηλεκτρονικής διαβούλευσης

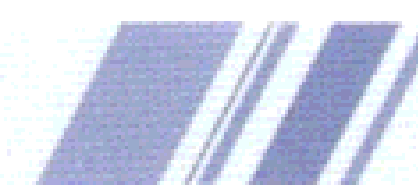
Το ερωτηματολόγιο της ηλεκτρονικής διαβούλευσης δομείται σε δύο κατηγορίες ερωτήσεων.

α. Ερωτήσεις «κλειστού τύπου». Οι απαντήσεις διατυπώνονται σε πενταβάθμια τακτική κλίμακα Likert.

Στην κλίμακα αυτή η γνώμη του ερωτώμενου σε ένα θεματικό πεδίο (π.χ. πρόγραμμα σπουδών) διερευνάται με την τοποθέτηση της στην κλίμακα Likert και διαβαθμίζεται ως εξής:

1= Καθόλου ικανοποιημένος, 2= Σχετικά ικανοποιημένος, 3= Ικανοποιημένος, 4= Αρκετά ικανοποιημένος και 5= Πλήρως ικανοποιημένος

β. Ερωτήσεις «ανοικτού τύπου». Ο ερωτώμενος, αφού έχει οριοθετήσει το πεδίο της προβλημα-

τικής εκφράζεται καταγράφοντας (περιορισμένα ή εκτεταμένα) συγκεκριμένα εμπόδια, παράπονα, δυσλειτουργίες κ.ά. που απαντούν στην ερώτηση - κλειδί.

3^η φάση: Άξονες κατηγοριών παραπόνων ανά λειτουργικό πεδίο. Κατηγοριοποίηση παραπόνων: Οι μεταβλητές (variables) του συστήματος διαχείρισης παραπόνων

Προσδιορίζονται οι σχέσεις ομοιότητας των διαφόρων παραπόνων. Ο στόχος είναι να αναζητηθούν ομοιό-

τητες ανάμεσα στα παράπονα και αυτά να ομαδοποιηθούν σε άξονες λειτουργικών πεδίων. Χρησιμοποιείται για αυτό το σκοπό η ερώτηση του τύπου:

«το [παράπονο X] έχει κοινά χαρακτηριστικά με το [παράπονο Y];».

Σχηματικά οι σχέσεις ομοιότητας μπορούν να αποδοθούν με clusters (συστάδες οντοτήτων).

Παραθέτουμε απόσπασμα κατηγοριών παραπόνων όπως αυτά διατυπώθηκαν μέσω του e-complaints συστήματος:

Κωδ	Πίνακας 2: Άξονες κατηγοριών παραπόνων ανά λειτουργικό πεδίο
01	Έρευνα - Καινοτομίες - Δια Βίου Μάθηση
01	Απαιτήση να υποστηριχθεί η ιδέα δημιουργίας ερευνητικού εργαστηρίου για την παραγωγή καινοτόμων προγραμμάτων, ευρεσιτεχνίες, βιομηχανικές πατέντες κ.ά.
02	Απαιτήση για ανάπτυξη εκπαιδευτικών συνεργασιών με ΑΕΙ του εξωτερικού και διαρκής - συστηματική εκπαιδευτική κινητικότητα μέσω προγραμμάτων ERASMUS κ.ά.
03	Ανάγκη για μεταπτυχιακά προγράμματα.
02	Φήμη - Εικόνα (Image) του Τμήματος
01	Έλλειψη συνδιοργανώσεων με εταιρείες και φορείς συναφούς αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του τμήματος, σεμιναρίων, εκδηλώσεων επισκέψεων σε χώρους εργασίας κ.ά. έτσι ώστε να δημιουργηθεί «γέφυρα» μεταξύ της καθημερινής πρακτικής και της ακαδημαϊκής θεωρίας που απολήγει στην βελτίωση της εικόνας του Τμήματος.
02	Έλλειψη Επιτροπής Προβολής & Προώθησης του Τμήματος ώστε να βελτιωθεί η εικόνα του μέσω πολλαπλών δραστηριοτήτων: α. Διεθνή Συνέδρια - Δημοσιεύσεις β. Κοινωνικές παρεμβάσεις / εκδηλώσεις στην κοινωνία (φιλανθρωπικό και κοινωνικό έργο στα πλαίσια της γειτονιάς, πόλης, περιφέρειας, χώρας) για όλους τους εκπαιδευτικούς και εθελοντικά για τους φοιτητές γ. Προβολή του έργου, εμφανίσεις - Βελτίωση της εικόνας (image) με παρεμβάσεις στα ΜΜΕ.
03	Απαιτήση όπως το Τμήμα αναπτύξει μία στρατηγική αποτελεσματικής διάχυσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων και ενδυνάμωσης της «ορατότητάς» του (δημοσιεύσεις, διοργάνωση συνεδρίων στις ερευνητικές περιοχές προτεραιότητας του Τμήματος, κ.λπ.).
04	Απαιτήση να υπάρξει συντονισμός και συνεργασία των ερευνητικών δραστηριοτήτων μεταξύ των πανεπιστημίων και των Ερευνητικών Κέντρων. Επιπροσθέτως, να υπάρξει διεθνοποίηση και τόνωση της εξωστρέφειας του τμήματος.
05	Απαιτήση για σύνδεση του Τμήματος με την τοπική κοινωνία και του προγράμματος σπουδών με την ανάπτυξη της οικονομίας (π.χ. κατάρτιση επιχειρησιακών προγραμμάτων σε επιχειρήσεις, Π/Υ, φορολογική λογιστική κ.ά.)
03	Το Εκπαιδευτικό Προσωπικό
01	Δυσανάλογη η σχέση Μόνιμου Εκπαιδευτικού Προσωπικού πλήρους απασχόλησης προς Επιστημονικούς / Εργαστηριακούς Συνεργάτες μερικής απασχόλησης με διάχυτο ακαδημαϊκό προσανατολισμό. Η υψηλή αναλογία διδασκόντων μερικής απασχόλησης προς διδάσκοντες πλήρους απασχόλησης φαίνεται να επηρεάζει την ποιότητα της διδασκαλίας. Διατυπώνεται η άποψη ότι οι διδάσκοντες πλήρους απασχόλησης παρέχουν καλύτερη ποιότητα διδασκαλίας, επειδή έχουν περισσότερο ακαδημαϊκό προσανατολισμό. Υπάρχουν, όμως, και περιπτώσεις όπου διδάσκοντες μερικής απασχόλησης είναι ενήμεροι για τις σύγχρονες εξελίξεις στην επιστήμη που διδάσκουν, αλλά και διδάσκοντες πλήρους απασχόλησης που δεν διδάσκουν μαθήματα στα οποία είναι ειδικοί. Είναι προφανές ότι αν ο διδάσκων δεν έχει σε βάθος γνώση ενός θέματος θα επηρεασθεί αρνητικά η διάχυση της σχετικής γνώσης και θα έχει ως αποτέλεσμα την απουσία ενθουσιασμού από την αίθουσα διδασκαλίας.

02	Τόσο οι διδάσκοντες μερικής απασχόλησης, όσο και οι διδάσκοντες πλήρους απασχόλησης δεν είναι άμεσα ή και καθόλου διαθέσιμοι στους φοιτητές μετά το τέλος των διαλέξεών τους. Συγκεκριμένα, δεν τηρούνται τακτικές ώρες γραφείου και σε πολλές περιπτώσεις τα ηλεκτρονικά μηνύματα που στέλνουν οι φοιτητές δεν απαντώνται.
03	Απαίτηση όπως τα εισαγωγικά μαθήματα (π.χ. μαθήματα κορμού γενικής και ειδικής υποδομής) του πρώτου και, ενδεχομένως, του δεύτερου έτους να διδάσκονται από τους πλέον ταλαντούχους εκπαιδευτικούς μεταξύ των διδασκόντων (συνεπώς άμεση είναι η απαίτηση συστήματος αξιολόγησης απόδοσης για όλο το Εκπαιδευτικό Σώμα του Τμήματος). Αυτή είναι η συνήθης πρακτική στα κορυφαία πανεπιστήμια του κόσμου, καθώς η πείρα έδειξε ότι όταν η διδασκαλία γίνεται από διδάσκοντες με χαμηλό «ακαδημαϊκό» προσανατολισμό, χωρίς ενδιαφέρον και ενθουσιασμό πολλοί πρωτοετείς φοιτητές χάνουν το ενδιαφέρον τους και είτε εγκαταλείπουν της σπουδές είτε αδιαφορούν για τις σπουδές τους που αυτό απολήγει σε αύξηση των «λιμναζόντων φοιτητών».
04	Όπως δείχνει το ηλικιακό γράφημα του Τμήματος, το μισό ακαδημαϊκό προσωπικό του Τμήματος είναι σήμερα άνω των 50+. Τα επόμενα 10 χρόνια το Τμήμα θα φθάσει σε ένα σταυροδρόμι. Είναι ευκαιρία για το Τμήμα να προβληματισθεί σε βάθος για το μέλλον του και να δει αν απαιτείται μεγαλύτερη εστίαση εμμονή στο status quo ή αν πρέπει να αναζητηθούν νέες ερευνητικές κατευθύνσεις. Απαίτηση για ένα προσεκτικό σχεδιασμό προσλήψεων νέων μελών διδακτικού προσωπικού εν όψει των επικείμενων συνταξιοδοτήσεων. Σε αυτό το πλαίσιο ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην πρόσληψη νέων επιστημόνων με ώριμο ερευνητικό προσανατολισμό.
04	Το πρόγραμμα σπουδών
01	Έλλειψη «Επιτροπής Σπουδών» αρμοδία για: Σχεδιασμό > Υλοποίηση > Έλεγχος > Αναθεώρηση του προγράμματος Σπουδών σε συστηματική βάση.
02	Αδυναμία προσαρμογής του Προγράμματος Σπουδών στις αγοραίες εξελίξεις, και τα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών ομοταγών ΑΕΙ του εξωτερικού.
03	Απαίτηση για συνεχή ανανέωση - επικαιροποίηση των προγραμμάτων προπτυχιακών σπουδών σύμφωνα με τα διεθνή ακαδημαϊκά πρότυπα και τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.
04	Παρέμβαση ώστε να περιοριστεί ο αριθμός των υποχρεωτικών μαθημάτων και να διευρυνθεί η προσφορά και η ποικιλία μαθημάτων επιλογής.
05	Παρέμβαση ώστε να ενισχυθεί η διδασκαλία σε πρακτικά θέματα, π.χ. με προσκλήσεις ομιλητών, εκπαιδευτικές εκδρομές και με σύνδεση της εργαστηριακής εκπαίδευσης με την επιστημονική πράξη.
06	Έλλειψη διεπιστημονικότητας των προγραμμάτων σπουδών.
05	Οργανωτική Διάρθρωση του Τμήματος
01	Πληθώρα διοικητικών επιπέδων (ΣΧΟΛΗ - ΤΜΗΜΑ - ΤΟΜΕΑΣ) με αποτέλεσμα το τμήμα να συνδέεται άρρηκτα με συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών και να αποτελεί «ταμπουρωμένο οχυρό».
02	Απαίτηση για τυποποίηση αυτοματοποίηση (μηχανογράφηση) όλων των φοιτητικο - κεντρικών διοικητικών πράξεων σχετικές με τα αρχεία των φοιτητών και την εμπλοκή τους στο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος.
03	Χρονοβόρες διεργασίες ολοκλήρωσης διοικητικών πράξεων λόγω αυξημένης θεσμικής γραφειοκρατίας που συμβάλλει στην μη τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων ανταπόκρισης στα αιτήματα των εμπλεκόμενων (π.χ. φοιτητές, Διοίκηση, ΥΠΔΜΘ, κ.ά.) με το Τμήμα.
04	Απαίτηση για θεσμοθετημένη ακαδημαϊκή εξελικτική ροή (career pathing) του Ε.Π. που να καλύπτει τις διεργασίες αξιολόγησης του, την εκλογή του για την συμμετοχή σε διοικητικά όργανα, ερευνητικά προγράμματα, εκπαιδευτικές διευκολύνσεις κ.ά. σε μια ομοιογενή και ισότιμη βάση.
06	Διεργασίες ελέγχου και αξιολόγηση απόδοσης
01	Έλλειψη συστήματος διαρκούς αξιολόγησης. Απαίτηση για στενή και διαφανή παρακολούθηση της συμμετοχής των φοιτητών στην εκπαιδευτική διαδικασία και έλεγχος των ποσοστών αποτυχίας, καθώς επίσης και ανάληψη διορθωτικών πρωτοβουλιών και στις δύο αυτές περιοχές που προκαλούν ανησυχία (καλύτερη πληροφόρηση των φοιτητών, κίνητρα, κατάλληλη συνεχής αξιολόγηση).
02	Ανεπαρκής συντονισμός του θεωρητικού με το εργαστηριακό μέρος του ίδιου μαθήματος με αποτέλεσμα να θεωρούνται δύο διακριτές ενότητες.
03	Έλλειψη συνάφειας σκοπού > περιεχομένου (ύλης) > μαθησιακών αποτελεσμάτων του μαθήματος λόγω του υψηλού αριθμού έκτακτων καθηγητών που «επιλέγουν» την ύλη που θα διδάξουν χωρίς να συμβουλευονται το πρόγραμμα σπουδών και χωρίς να ελέγχονται σε συστηματική βάση μέσω «ενημερωτικών συναντήσεων».

04	Έλλειψη συστήματος ενδιάμεσης αξιολόγησης (προόδων) απόδοσης φοιτητών εκπόνησης ασκήσεων πράξεων και μελετών περιπτώσεων (case studies) που να συνθέτουν τον τελικό βαθμό απόδοσης του φοιτητή.
05	Υπερβολικός αριθμός εξεταστικών περιόδων σε σημείο που το Τμήμα έχει μετατραπεί σε εξεταστικό κέντρο.
06	Απαίτηση για περιοδική ανατροφοδότηση, συνεχής αξιολόγηση και παρακολούθηση των επιδόσεων και των επιτευγμάτων των φοιτητών.
07	Διεργασίες ανάδρασης (feedback) μετά την αποφοίτηση
01	Έλλειψη βάσης δεδομένων (DATA BANK) για την επαγγελματική εξέλιξη των αποφοίτων του τμήματος. Πηγή πληροφοριών πρέπει να είναι: α. οι εργοδότες των αποφοίτων του τμήματος και β. οι ίδιοι οι απόφοιτοι. Αυτές οι πληροφορίες είναι απαραίτητες για την τεκμηρίωση της καλής απόδοσης του Τμήματος, του προγράμματος σπουδών του και της επίτευξης των στόχων του.
02	Έλλειψη στοιχείων (data) και δεικτών (index) σε ότι αφορά: <ul style="list-style-type: none"> • τους δείκτες κινητικότητας Φοιτητικού Σώματος: πτυχιούχοι σε σχέση με τους εισακτέους • τους δείκτες επαγγελματικής απορροφητικότητας: απορρόφηση πτυχιούχων από την αγορά εργασίας • την οικονομετρική ανάλυση εστιασμένη στο σθένος του επιστημονικού αντικείμενου του Τμήματος στην αγορά εργασίας • τις ερευνητικές επιδόσεις του Ε.Π. και του τμήματος γενικά • την σχέση βαθμολογίας και χρόνου αποφοίτησης (σε ακαδημαϊκά έτη).
03	Απαίτηση για επανασύσταση «Συλλόγου Αποφοίτων» για την συστηματική ενημέρωση νεοεισερχομένων φοιτητών, αποφοίτων, εργοδοτών κ.ά. σε θέματα σχετικά με την δραστηριότητα του τμήματος.
08	Διεργασίες υλοποίησης πρακτικής άσκησης
01	Παρέμβαση ώστε να υπάρξει αναδιάρθρωση του θεσμού της πρακτικής άσκησης και των ευκαιριών εμπειρίας των φοιτητών. Επίσης, η εποπτεία της πρακτικής άσκησης είναι περιορισμένη, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ολοκληρωμένη εικόνα της προόδου των φοιτητών.
02	Απαίτηση για ύπαρξη επιτροπής συντονισμού πρακτικής άσκησης που θα ασκεί επιτόπιο «on the job» έλεγχο για την πορεία της πρακτικής άσκησης.
09	Υποδομή Τμήματος
01	Ανεπάρκεια σε: α. αίθουσες διδασκαλίας, β. εγχειρίδια / σημειώσεις και γ. τεχνολογίες πληροφορικής (π.χ. εξειδικευμένα λογισμικά) που επηρεάζουν την ποιότητα της διδασκαλίας.
02	Ανεπαρκής χρηματοδότηση - παρέμβαση για αξιοποίηση κονδυλίων για αρχική επενδυτική ενίσχυση seed money από τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ. Ανάγκη εξεύρεσης επιπρόσθετων πόρων που θα επιτρέψουν τη βελτίωση των υποδομών και, συνακόλουθα, τη βελτίωση της εφαρμογής του προγράμματος. Η προσπάθεια πρέπει να επικεντρωθεί τόσο σε δημόσιες / εθνικές πηγές όσο και σε άλλες (π.χ. βιομηχανία, ΕΕ).
03	Απαίτηση για ύπαρξη συστηματικής συμβουλευτικής και οδηγικής υπηρεσίας των φοιτητών: οι φοιτητές δεν γνωρίζουν τι ακριβώς προσφέρεται και έτσι συμβουλευονται κυρίως τους συμφοιτητές τους ή «τα πολιτικά τραπεζάκια» του διαδρόμου. Απαιτείται υποδομή σήμανσης και καθοδήγησης φοιτητών (π.χ. οθόνες ανάρτησης ανακοινώσεων - σε χώρο του Τμήματος με οδηγίες / ενημερωση για τρέχοντα ζητήματα (π.χ. μαθήματα / αίθουσες / πτυχιακές), έγκαιρες και επικαιροποιημένες ιστοσελίδες - web-sites του Τμήματος κ.λπ.).
04	Ελλιπής χρηματοδότηση - αύξηση της χρηματοδότησης των ιδρυμάτων από τον κρατικό προϋπολογισμό (ισότιμη ή και μεγαλύτερη χρηματοδότηση σε σχέση με τα ΑΕΙ λόγω της μεγαλύτερης «απόστασης» που πρέπει τα ΤΕΙ να καλύψουν.
05	Παρέμβαση για βελτίωση και εκσυγχρονισμό της υλικοτεχνικής, εργαστηριακής και εκπαιδευτικής υποδομής (Η/Υ, αίθουσες εργαστηρίων, εποπτικά μέσα-display windows κ.λπ.).
06	Παρέμβαση για προοδευτικά αυξανόμενη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων και του διαδικτύου στην εκπαιδευτική και ερευνητική διαδικασία. (π.χ. εντατικοποίηση στη χρήση του e-class).
	Γενικά, δεν υπάρχει συστηματική συμβουλευτική και καθοδήγηση των φοιτητών, οι φοιτητές δεν γνωρίζουν τι ακριβώς προσφέρεται και έτσι συμβουλευονται κυρίως τους συμφοιτητές τους.

4^η φάση:

Ανάλυση και Ερμηνεία των αποτελεσμάτων

Από την επεξεργασία των στοιχείων (DATA) που αφορούν τις «κλειστές ερωτήσεις» των ηλεκτρονικών δηλώσεων παραπόνων προκύπτουν οι Πίνακες 3 έως 9 και συνάγονται τα εξής:

- α.** Οι ερωτώμενοι διατύπωσαν την γνώμη τους σε κλίμακα Likert 1-5 (1 = Καθόλου ικανοποιημένος, 2 = Σχετικά ικανοποιημένος, 3 = Ικανοποιημένος, 4 = Αρκετά ικανοποιημένος, 5 = Πλήρως ικανοποιημένος) ξεχωριστά για κάθε μία από τις επτά μεταβλητές.
- β.** Σε όλες τις υπό διερεύνηση μεταβλητές [VAR_01 Πρόγραμμα Σπουδών
VAR_02 Εκπαιδευτικό Προσωπικό
VAR_03 Γραμματειακή Υποστήριξη
VAR_04 Εργαστηριακή Υποδομή
VAR_05 Συμπράξεις με ΑΕΙ - Επιχ/σεις,
VAR_06 Υποδομή (π.χ. πάγιος εξοπλισμός, αίθουσες)
VAR_07 Φήμη - Εικόνα (image)]. η κεντρική τάση των απαντήσεων εστιάζεται στο διάστημα μεταξύ 2 και 3 της κλίμακας Likert. Αυτό σημαίνει ότι η γνώμη των ερωτώμενων για το προφίλ του Τμήματος με όλα τα χαρακτηριστικά που το συνθέτουν είναι 2 = Σχετικά Ικανοποιητική προς 3 = Ικανοποιητική.
- γ.** Η θετική ασυμμετρία της κατανομής των γνώμων ($Sk > 0$) για το προφίλ του Τμήματος αποδεικνύει ότι το πλήθος των ερωτώμενων τοποθετείται στις χαμηλές τιμές της κλίμακας Likert που σημαίνει ότι είναι σαφώς Σχετικά Ικανοποιημένοι με το προφίλ του Τμήματος.
- δ.** Στο σύνολό τους οι κατανομές συχνότητας και των επτά μεταβλητών παρουσιάζει αρνητική τιμή κύρτωσης ($Kn < 0$) που σημαίνει ότι η κατανομή γνώμων είναι πλατύκυρτη περί την κεντρική τάση. Ωσαύτως, πρέπει να αναφερθεί ότι γνώμες των εμπλεκόμενων στην ηλεκτρονική διαβούλευση ποικίλουν ανάλογα με την ρόλο τους στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την μεγάλη διασπορά τιμών περί την κεντρική τάση. Για παράδειγμα, ο «γονιός» που καταγγέλλει συγκεκριμένες δυσλειτουργίες του Τμήματος συμπαρασύ-

ρεται και δίνει χαμηλές τιμές για όλα τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν το ακαδημαϊκό του προφίλ. Η γενίκευση της κρίσης για όλο το Τμήμα γνωστή ως halo effects επηρεάζει αρνητικά τις τιμές των κριτηρίων αξιολόγησης του Τμήματος. Το αυτό σημαίνει και με τους εξωτερικούς συνεργάτες λόγω του διάχυτου ακαδημαϊκού τους προσανατολισμού. Αντίθετα το φοιτητικό σώμα που αποτελεί και το μεγαλύτερο «μεσόστρωμα» της έρευνας κρίνει πιο έγκυρα, αξιόπιστα και αμερόληπτα λόγω της μακροχρόνιας και σε βάθος σχέση του με το Τμήμα.

Όθεν, εκτιμώντας τα ανωτέρω κρίνεται σκόπιμο να καταβληθεί πραγματική προσπάθεια για εκσυγχρονισμό και επικαιροποίηση όλων των παραγόντων που συνθέτουν το προφίλ του Τμήματος όπως αυτοί αναφέρονται στους Πίνακες 3 έως και 9.

Πίνακας 3: Μεταβλητή: VAR_01 Πρόγραμμα Σπουδών

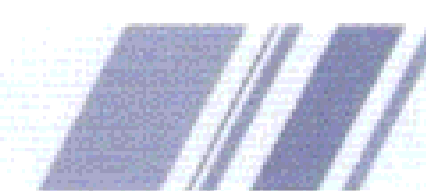
N	218
Μέσος	2,58
Μέση τυπική απόκλιση	1,293
Ασυμμετρία	,012
Κύρτωση	-1,364
Εύρος μεταβολής	4
Ελάχιστη τιμή	1
Μέγιστη τιμή	5

Πίνακας 4: Μεταβλητή: VAR_02 Εκπαιδευτικό Προσωπικό

N	218
Μέσος	2,24
Μέση τυπική απόκλιση	1,191
Ασυμμετρία	,411
Κύρτωση	-1,009
Εύρος μεταβολής	4
Ελάχιστη τιμή	1
Μέγιστη τιμή	5

Πίνακας 5: Μεταβλητή: VAR_03 Γραμματειακή Υποστήριξη

N	218
Μέσος	2,39
Μέση τυπική απόκλιση	1,353
Ασυμμετρία	,474
Κύρτωση	-1,169
Εύρος μεταβολής	4
Ελάχιστη τιμή	1
Μέγιστη τιμή	5

Πίνακας 6: Μεταβλητή: VAR_04 Εργαστηριακή Υποδομή

N	218
Μέσος	2,34
Μέση τυπική απόκλιση	1,197
Ασυμμετρία	,199
Κύρτωση	-1,331
Εύρος μεταβολής	4
Ελάχιστη τιμή	1
Μέγιστη τιμή	5

Πίνακας 7: Μεταβλητή: VAR_05 συμπράξεις με ΑΕΙ-Επιχ/σεις

N	218
Μέσος	2,01
Μέση τυπική απόκλιση	1,129
Ασυμμετρία	,502
Κύρτωση	-1,311
Εύρος μεταβολής	3
Ελάχιστη τιμή	1
Μέγιστη τιμή	4

Πίνακας 8: Μεταβλητή: VAR_06 Υποδομή

(π.χ. πάγιος εξοπλισμός, αίθουσες)

N	218
Μέσος	2,54
Μέση τυπική απόκλιση	1,367
Ασυμμετρία	,326
Κύρτωση	-1,181
Εύρος μεταβολής	4
Ελάχιστη τιμή	1
Μέγιστη τιμή	5

Πίνακας 9: Μεταβλητή: VAR_07 Φήμη - Εικόνα (image)

N	218
Μέσος	2,45
Μέση τυπική απόκλιση	1,386
Ασυμμετρία	,321
Κύρτωση	-1,257
Εύρος μεταβολής	4
Ελάχιστη τιμή	1
Μέγιστη τιμή	5

5^ο στάδιο. Συμπεράσματα

Μέσω της ηλεκτρονικής διαβούλευσης που εφαρμόστηκε στη συγκεκριμένη προβληματική έχουμε ως μεγαλύτερο πλεονέκτημα το ότι ο ανθρώπινος

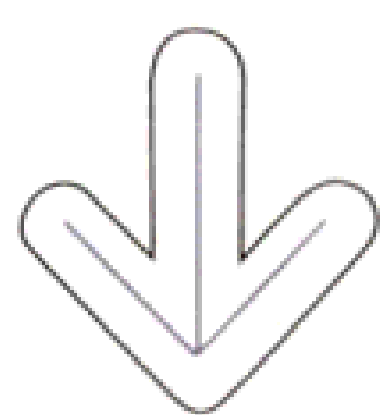
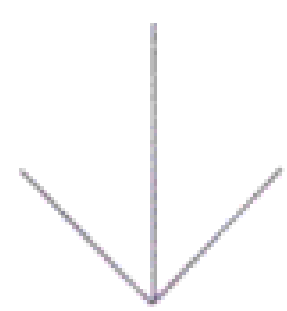
παράγοντας μπορεί να εκφράσει την καθημερινή του εμπειρία και να συμβάλλει στην ανάδειξη της συλλογικής νοημοσύνης ή νοοτροπίας που κυριαρχεί μέσα σε έναν εκπαιδευτικό οργανισμό.

Η διαδικασία της Διαχείρισης Παραπόνων μέσω της Ηλεκτρονικής Διαβούλευσης δεν αποτελεί μια διακριτή εφάπαξ διαδικασία αλλά απαιτείται συνεχώς η ανατροφοδότηση του Τμήματος με νέα δεδομένα (π.χ. ηλεκτρονικές δηλώσεις παραπόνων προτάσεων κ.ά.) καθώς και η επεξεργασία τους από το Συμβούλιο του Τμήματος διαρκώς σε τακτά χρονικά διαστήματα. Θα πρέπει λοιπόν, το Συμβούλιο του Τμήματος να συναντάται κατά τακτά χρονικά διαστήματα και με γνώμονα προηγούμενα παράπονα, προτάσεις που κατέληξαν σε συγκεκριμένα σενάρια δράσης (π.χ. αναμόρφωση προγράμματος σπουδών) αλλά και με τα καινούργιες ηλεκτρονικές δηλώσεις παραπόνων να συστήνει νέα σενάρια δράσης επίλυσης παραπόνων και συνεχούς βελτίωσης του προφίλ του Τμήματος. Στην κατακλείδα του προτύπου Διαχείρισης Παραπόνων αναφέρουμε ότι η αξία χρήσης του προτύπου της ηλεκτρονικής διαβούλευσης συνίσταται στο γεγονός ότι μπορεί να γίνει εύκολα ένα πρότυπο (model) «οιονεί αυτοκριτικής» της αποτελεσματικότητας των ενεργειών του Τμήματος. Η αποτελεσματικότητα της είναι τόσο υψηλή, όσο υψηλό είναι και «γνώθι σαυτόν» της διοίκησης απέναντι στα προβλήματά της.

Βιβλιογραφικές αναφορές

1. Ηλεκτρονική Διαβούλευση - Έρευνα: Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.teiath.gr/sdo/de/page_under_con/home.htm (Πρόσβαση στις 15-8-2010)
2. Ιωάννης Δ. Μπουρής (2009), «ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ στο ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ» 2^ο Διεθνές Συνέδριο (25-5-2009) Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.teiath.gr/sdo/de/page_prosopiko/home.htm (Πρόσβαση στις 10-8-2010)
3. Ιωάννης Δ. Μπουρής, (2004), «Εφαρμογή συναινετικών προτύπων λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο της συστημικής σχεδίασης κοινωνικών συστημάτων», Κέρκυρα, Ιόνιο Πανεπιστήμιο.

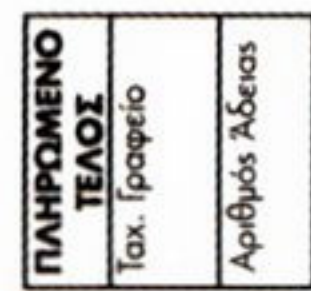
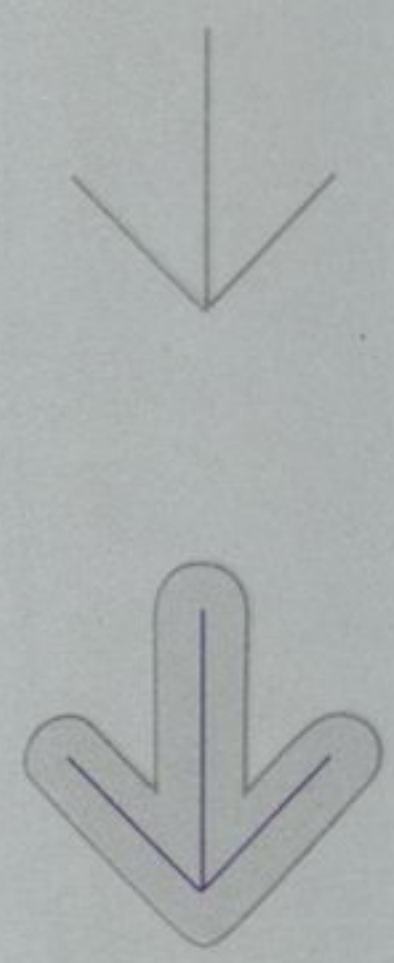

Δημοσίευση άρθρων

Γίνονται δεκτά άρθρα που πραγματεύονται **επίκαιρα ζητήματα στο χώρο της εκπαίδευσης ή και θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος**. Τα κείμενα πρέπει να αποστέλλονται με e-mail, σε μορφή Word, ενώ οι φωτογραφίες που τα συνοδεύουν πρέπει να είναι σε ηλεκτρονική μορφή (.tiff ή .jpg) σε υψηλή ανάλυση. Η βιβλιογραφία, αν υπάρχει, παρατίθεται μόνο με τη μορφή υποσημειώσεων. Τα άρθρα, τα οποία μπορεί να είναι πρωτότυπα ή αναδημοσιεύσεις, δεν επιτρέπεται κατά κανόνα να υπερβαίνουν τις 2.000 λέξεις.

Για να δημοσιευτεί ένα κείμενο, πρέπει να εγκριθεί από την Συντακτική Επιτροπή. Η μερική ή ολική αναπαραγωγή κειμένων του περιοδικού επιτρέπεται μόνο με την άδεια του Εκδότη.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με την κα Ι. Αναστασάκου, τηλ.: 210 5385174,
Fax: 210 5385852, e-mail: eee@teiath.gr

Αν. Σπυριδωνος, 122 10 Αιγάλεω
Τηλ.: 210 538 5100, fax: 210 591 1590
e-mail: info@teiath.gr, webmaster@teiath.gr

ISSN 1791-7247

www.teiath.gr